

Валентина Триндюк

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри філології
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради,
м. Луцьк, Україна
ORCID: 0000-0002-8326-3740
e-mail: tryndiuk_va@ukr.net

Алла Мартинюк

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземної та української філології
Луцького національного технічного університету,
м. Луцьк, Україна
ORCID:0000-0002-5979-3936
e-mail: alla-mart@ukr.net

Алла Губіна

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри іноземної та української філології
Луцького національного технічного університету,
м. Луцьк, Україна
ORCID:0000-0002-8966-9581
e-mail: hubinaalla@ukr.net

РОЗВИТОК SOFT SKILLS ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (ПІДРУЧНИКІВ) НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті йдеться про розвиток «м'яких» навичок на заняттях з іноземної мови. З'ясовано, що «м'які» навички – це комплекс особистісних та міжособистісних вмінь, необхідних для вирішення професійних та загальних завдань задля успішного існування в суспільстві. Нині не існує єдиної думки щодо класифікації «м'яких» навичок. У 2022 році найпопулярнішими «soft skills» вважаються навички спрямовані на: вирішення проблем; самоуправління; роботу з людьми; використання та розвиток технологій. Ефективною технологією для розвитку «м'яких» навичок на занятті з іноземної мови є інтерактивна модель навчання - організоване викладачем освітнє середовище для комфортної інтеракції зі студентами з метою активізації розумової діяльності та досягнення мети заняття. Така модель навчання передбачає використання інтерактивних підручників. Встановлено, що вправи інтерактивних підручників відповідають класифікації інтерактивних технологій: діалогічні, дискусійні, ігрові, тренінгові, вправи з аналізу ситуацій, що відтворюють реальні життєві ситуації. Такі завдання розвивають критичне та аналітичне мислення, творчість, ініціативність, навички спілкування; навчають формулювати, аргументувати та відстоювати власну позицію тощо. У статті доведено, що інтерактивні підручники є ефективними засобами, які забезпечують формування на занятті з іноземної мови необхідних сучасному фахівцеві «м'яких» навичок в умовах дистанційного навчання зокрема.

Ключові слова: м'які навички, інтерактивне навчання, технології, методи, інтерактивні підручники, іноземна мова, фахівці, дистанційне навчання.

Постановка проблеми. Сьогодні надзвичайно швидко відбувається глобалізація освіти, змінюються основні підходи до розвитку загальних та професійних компетентностей сучасних фахівців. Такі виклики пов'язані із запитом роботодавців, які чітко формулюють свої потреби та вимоги до майбутніх спеціалістів. Зокрема окрім хороших знань свого фаху (hard skills), вони повинні володіти так званими «м'якими» навичками (soft skills). Найбільш затребуваними soft skills вважаються ті, які спрямовані на вміння вирішувати проблеми, креативно мислити, працювати з людьми, комунікувати, аналізувати, використовувати технології, бути стійкими до стресу, гнучкими. Розвиток та формування всіх необхідних вмінь забезпечується протягом вивчення усіх навчальних дисциплін, що передбачені освітньою програмою. Тому сьогодні надзвичайно важливо досліджувати ефективні моделі навчання для розвитку soft skills у закладах вищої освіти і на заняттях з іноземної мови зокрема.

Власний досвід викладання та наукові пошуки вказують, що ефективною технологією для розвитку «м'яких» навичок на занятті з іноземної мови є інтерактивна модель навчання з використанням інтерактивних підручників, які стали необхідним засобом взаємодії учасників навчального процесу в умовах пандемії COVID-19 у вимушеному форматі тривалого дистанційного навчання. Вимога працювати дистанційно передбачає пошук нових підходів до розвитку м'яких навичок у студентів, що, наразі, є ще недостатньо дослідженим.

Мета статті – узагальнити поняття «м'які» навички (soft skills), «інтерактивні технології»; проаналізувати інтерактивні підручники як засіб для розвитку soft skills у студентів на заняттях з іноземної мови у закладах вищої освіти в режимі дистанційного навчання.

В межах окресленої мети ставимо перед собою **завдання**: узагальнити поняття soft skills, розглянути класифікації інтерактивних технологій, презентувати власні погляди щодо використання інтерактивних посібників на заняттях з іноземної мови для розвитку soft skills у студентів закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Дослідженням soft skills займаються Н. Длугунович (2014), О. Глазунова та Т. Волошина (2019), Ж. Діденко (2021), Г. Корнюш (2020), О. Кравець (2020), Н. Махначова, та А. Мідляр (2017) та ін. Для позначення поняття «м'які» навички науковці часто використовують також термін «гнучкі» навички. Так, Ж. Діденко (2021) вважає, що «гнучкі навички» – це комплекс вмінь або навичок, необхідних для міжособистісного спілкування, для досягнення цілі за допомогою критичного та творчого мислення та особистісних складових емоційного інтелекту, які впливають на життя та працевлаштування майбутніх фахівців. Н. Длугунович (2014, с.241) виділяє такі типи soft skills як особиста ефективність, комунікативні навички, управлінські, стратегічні. З цією класифікацією згодні Н. Махначова та А. Мідляр (2017, с.382). О. Глазунова Т. Волошина, В. Корольчук додають до цього переліку ще навички управління інформацією. (Глазунова та ін., 2019, с. 96).

Вивченням інтерактивних технологій та методів навчання, які використовуються на заняттях з іноземної мови у закладах вищої освіти займалися такі науковці, як Л. Пироженко та О. Пошетун (2004), В. Ягоднікова (2009), Н. Волкова (2018), І. Новак (2021), І. Беляєва та ін. (2019). Інтерактивне навчання – навчальний процес, що ґрунтується на принципах гуманізації, демократизації, диференціації та індивідуалізації і становить соціально мотивоване партнерство, центром уваги якого є не процес викладання, а організована творча співпраця рівноправних особистостей на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії (Ягоднікова, 2009, с.15). Науковець Н. Волкова (2018) вважає, що інтерактивне навчання передбачає використання інтерактивних технологій – сукупності методів, засобів і форм організації навчання, що забезпечують активний характер взаємодії учасників навчального процесу на засадах співпраці та співтворчості й спрямовані на досягнення поставлених дидактичних цілей (Волкова, 2018). Найбільш популярні інтерактивні методи, котрі використовують викладачі іноземних мов – дискусія, круглий стіл,

рольові ігри, вивчення випадків, мозкова атака, метод проектів та ін. (Беляєва, Самородова та ін., 2019).

Інтерактивна освітня література України лише розпочинає свій розвиток на соціальному проєкті EdEra Books (<https://www.ed-era.com/books/>). Пропонується кілька онлайн-книг з інтегрованими відео й тестами для перевірки знань та підготовки до складання різних іспитів з англійської мови. Щодо вітчизняних інтерактивних підручників, то є перша спроба – Notes by Green Forest (Брандт, 2018) з блоками Communication та Grammar. Однак цих матеріалів недостатньо для цілісного та комплексного їх використання на заняттях з іноземної мови у закладі вищої освіти, що передбачало б розвиток таких необхідних майбутньому фахівцеві м'яких навичок.

Наукові публікації, присвячені дослідженням інтерактивних посібників з іноземної мови для використання у закладах вищої освіти, обмежуються невеликим числом та презентують досвід використання підручників іноземних видавництв. Зокрема, О. Галус та О. Абрамов (2015) аналізують підручники і посібники (New English File, New Total English, Speakout, Upstream) для підготовки філологів в університетах Франції та наголошують на якійсь ефективності їх використання у освітньому процесі. Кравець, О. (2020) пропонує підручник Market Leader видавництва Longman Pearson Education. Нові інтерактивні підручники з цифровими платформами є широким полем для дослідження їхньої ефективності у навчальному процесі, а особливо в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед варто зазначити, що сучасний фахівець повинен володіти знаннями із своєї спеціальності (hard skills), цифровими технологіями (digital skills) та м'якими/гнучкими навичками (soft skills).

Як показало дослідження, на сьогоднішній день не існує єдиної думки щодо класифікації «м'яких» навичок. Зокрема Ж. Діденко (2021) виділяє три групи м'яких навичок («soft skills»): комунікативні навички; особистісні навички; професійні навички. Комунікативні навички характеризують

відносини людини з іншими і включають наступні вміння: міжособистісне спілкування; вміння переконувати; вміння працювати у команді; вміння слухати; вміння виконувати інструкції; вміння розв'язувати конфліктні ситуації. Особистісні навички – це якості людини, які певним чином характеризують її особистість, за допомогою яких людина справляється з проблемами, пристосовується до незвичайних умов, вміє ставити цілі та виконувати їх за певний час, спрямовані на саму людину: управління своїми емоціями, власним розвитком. Серед них: вміння створювати презентації; вміння креативно та критично мислити; вміння ставити цілі та досягати їх; вміння управляти часом; емоційний інтелект. Професійні навички спрямовані на вирішення загальнопрофесійних завдань у широкому плані і складаються з: вміння проявляти ініціативу; вміння вчитися; вміння адаптуватися та гнучкість; лідерські навички; вміння спілкуватися з клієнтами.

Ми погоджуємось із думкою Г. Корнюш (2020, с.103), яка слугується найпростішою типологією, за якою «soft skills» поділяються на дві великі групи, які, утім, повсякчас перемежуються: персональні (особистісні) та інтерперсональні (міжособистісні) м'які навички.

Актуальність розвитку «м'яких» навичок пов'язана із вимогами роботодавців до фахівця, щодо особистісних та міжособистісних якостей особистості. За останніми дослідженнями іноземних науковців у 2022 році найпопулярнішими «soft skills» вважаються навички спрямовані на вирішення проблем; самоуправління; роботу з людьми; використання та розвиток технологій. Зокрема п'ятірку основних «м'яких» навичок на сьогодні очолюють такі: аналітичне мислення та інновації (вирішення проблем), активне навчання та стратегії навчання (самоуправління), комплексне розв'язування проблем (вирішення проблем), критичне мислення та аналіз (вирішення проблем), творчість, оригінальність та ініціативність (вирішення проблем). Наступні п'ять навичок, необхідних фахівцеві сьогодні: лідерство та соціальний вплив (робота з людьми), використання технологій, моніторинг та контроль (використання та розробка технологій), проектування та програмування технологій

(використання та розробка технологій), стійкість, стресостійкість і гнучкість (самоуправління), ресурси, вирішення проблем та ідей (вирішення проблем) (Staroutico, 2021).

В межах окресленої мети дослідження ми з'ясували, що досить ефективними технологіями для розвитку «м'яких» навичок на занятті з іноземної мови є інтерактивна модель навчання. Така модель навчання спрямована на організацію комфортного середовища для постійної інтеракції викладача зі студентами, активізації розумової діяльності, ефективної самостійної роботи студентів, задля осмислення значимості здобутих знань та використання у практичній роботі. Викладач тут виконує роль наставника, тьютора, консультанта, модератора, фасилітатора.

Єдиної класифікації інтерактивних технологій не існує у вітчизняній науці, однак усі вони мають спільні характеристики: сприяють активізації процесу навчання; навчають критично мислити, відстоювати власну позицію, опрацьовувати самостійно матеріали; розвивають навички, необхідні для професійної діяльності тощо.

Л. Пироженко та О. Пометун (2004) класифікують інтерактивні технології за формами навчання й наводять чотири групи залежно від мети заняття та форм організації діяльності студентів: інтерактивні технології кооперованого навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань.

Основні інтерактивні технології навчання достатньо чітко класифіковані Н. Волковою, яка виділяє: діалогічно-дискусійні технології (діалог, бесіду, диспут, дискусію), технологію аналізу ситуацій, ігрові технології навчання, технології тренінгу, технології фасилітаційного навчання, інформаційно-комунікаційні технології; гейміфікація (Волкова, 2018).

Для формування «м'яких» навичок у контексті навчання іноземних мов, як зазначає Корнюш (2020), важливо забезпечити відповідні педагогічні умови, а саме створити органічну комбінацію форм організації навчальної діяльності (індивідуальної, парної, групової), збалансоване поєднання видів мовленнєвої

діяльності (говоріння, аудіювання, письма, читання), методів і вправ, які відтворюють реальні життєві сценарії і фахово орієнтовані ситуації, а також належну реалізацію процесу само- та взаємооцінювання навчальних досягнень і результатів роботи (Корнюш, 2020, ст. 104).

Подані класифікації інтерактивних технологій передбачають різні форми роботи та методи на заняттях з іноземної мови і активно та якісно розвивають «м'які» навички у студентів: правильно комунікувати, приймати нестандартні рішення, працювати в команді, виконувати «незручні» ролі, адаптуватись до нестандартного середовища тощо.

У процесі викладання іноземної мови та іноземної мови за професійним спрямуванням ми використовуємо інтерактивні підручники з цифровою платформою з метою розвитку усіх необхідних сучасному фахівцеві навичок. Завдяки онлайн версії вони надзвичайно просто та ефективно застосовуються в умовах дистанційного навчання. Звернемося до серії підручників різних рівнів Business Partner (2018), серед авторів яких є Bruce Wade & Maria Karyda, Iwonna Dubicka, Margaret O'Keffe, Bob Dingen, Mike Hogan & Lizzie Wright, видавництво Longman (Pearson Education) (Детальніше: <https://www.pearson.com/english/catalogue/business-english/business-partner.html?tab=levels-%2526-samples#1357664771-4>). Кожен з таких підручників складається із восьми блоків та орієнтований на певний рівень знань. Однією з головних цілей Business Partner B1+ та Business Partner B2 є надання студентам можливості розвивати «м'які» навички, необхідні для побудови відносин з новими колегами та/або знайомими. Цьому сприяють автентичні тексти для читання з аудіопідтримкою, що забезпечує їх прослуховування та перегляд мультимодальних відеороликів, до яких викладачі та студенти мають доступ через Інтернет-посилання та код, надані в підручнику. Існує також онлайн My English Lab для роботи над додатковими блоками з лексики та граматики (наприклад, бізнес-глосарій та додаткові граматичні вправи).

Наведемо приклад завдання для виконання проєкту з підручника *Business Partner B2*, де передбачається парно-груповою робота студентів, що можливо за умови проведення занять у форматі синхронного чи асинхронного режимів дистанційного навчання: *Project*. A) Work in pairs or small groups. Discuss these questions. B) Work in pairs and decide on a fictional company in which you work. Choose three of the problem areas in Ex. 9A and decide what your company policy is on each. Prepare a mini welcome for new employers. Include explanations about why your company has these policies. C) Regroup with someone from another pair. Roleplay your two different mini welcomes. Take turns to be the employee who explains company policy and the new employee who listens and ask questions.

Виконуючи такі проєкти студенти навчаються працювати у команді, швидко налагоджувати стосунки з членами іншої групи для успішного виконання завдання, шукати проблемні питання та вирішувати їх, чітко формулювати та доводити свою думку, адаптовуватись до ситуації тощо. Разом з тим такі завдання моделюють ситуації, що можуть трапитись у реальному житті і тим самим допомагають передбачити сценарії вирішення.

Завдання із наступного прикладу стимулюють інтерес до самостійного навчання, творчого пошуку, стають поштовхом для розробки програми для саморозвитку та самовдосконалення: *Work in pairs*. How important is it to find out the culture of a company before you begin to work there? Choose the elements of corporate culture in Ex.5B and 6 that are the most important for you and put them in order, starting with the most important. Then discuss your list with a partner.

Завдяки такому чітко розробленому комплексу студент є активним учасником навчального процесу. Він має змогу визначати власні пріоритети, самостійно приймати рішення, вчиться тайм-менеджменту, розвивати навички використання цифрових технологій тощо (https://www.yakaboo.ua/ua/business-partner-b2coursebook.html#media_popup_fragment).

Автором курсу *Gateway 2nd Edition* є Дейв Спенсер (Dave Spencer) (видавництво Macmillan's) – викладач практик, який уміло структурував матеріали відповідно формування рівня знань. *Gateway 2nd Edition* містить

тексти для читання, вправи для розвитку навичок критичного мислення (Critical Thinking), уроки для розвитку життєвих компетенцій (Life Skills), Flipped classroom video для введення граматики разом з інтерактивним цифровим контентом. Teacher's Resource Centre пропонує додаткові ресурси: тести на визначення рівня володіння мовою до кожного рівня та розділу (Test Generator); літературні, лексичні та граматичні матеріали; аудіоматеріали до підручника, робочого зошита та відео до підручника. Автором розроблена цифрова версія підручника Presentation Kit із влаштованими аудіо- та відеоматеріалами та набором інструментів для роботи на інтерактивній дошці для викладача. Для студентів окрім паперового варіанту доступний також за кодом доступ до Student's Resource Centre, де розміщено аудіо до робочого зошита, підручника та додаткові ресурси, які можна завантажувати для самостійного опрацювання.

Заявлений ресурс дає змогу студентам виявити творчий підхід до виконання завдань та розвинути також навички аналітичного мислення. Студентам пропонуються запитання відкритого типу, які передбачають детальну відповідь з переліком якостей чи рис по суті питання. У випадку таких питань відповіді студентів можуть мати неоднозначне тлумачення з використанням уяви, творчого підходу. Такі запитання закріплюють впевненість у можливості кількох варіантів вирішення ситуації та вибору найбільш успішного на даний момент.

Як приклад наведемо вправи з уроку Life Skills з блоку Critical Thinking даного підручника, які спрямовані саме на розвиток життєвих компетенцій: Three teenagers talk about their special responsibilities. Watch the video or listen and write down each person's special responsibility. James and Jessica talk to a friend on a video call about a problem they had recently. Watch or listen. Which values in ex.1 does each teenager have a problem with? Work in a group! Compare your ideas! – You want to speak in public. Follow this plan. – Watch or listen to four teenagers talking about fame. Is fame important for them? What do they want to do in life?

З допомогою завдань, які передбачають метод активного навчання, а саме «мозкової атаки», студенти вчаться акумулювати, інтегрувати надану

інформацію; озвучувати творчі, вільні від стереотипів ідеї й інерції мислення; робити висновки на основі відповідей, що ґрунтуються на міркуваннях з життєвого досвіду та певного об'єму вже отриманих знань та обирати ті, які забезпечують вирішення проблеми. Такі завдання є, наприклад, серед блоку вправ на розвиток письма: A language biography is a text where you describe your experience of learning a different language. Read his language biography written by a student of English. What similarities are there between her experience and yours? Make notes for the paragraphs. When you write a text in English, brainstorm your ideas and then group your ideas into logical paragraphs. Write your own language biography.

Вправи, що пропонують студенту самотійно звернутися до Speaking bank та підібрати фрази для діалогу, розвивають навички самотійної роботи в асинхронному режимі, уміння вибудовувати стратегію навчання, щоб представити надалі результат на онлайн-занятті в умовах реального часу. Студент вчиться бути відповідальною особою, лідером при виконанні вправ на укладання діалогів та організації рольової гри: Choose one of the situations in ex.6. Create a dialogue for the situation using expressions from the Speaking bank. Practice the dialogue and act it out for the class. – Look at this situation and make a list of questions that you can ask. Work with a partner and act out the role-play. When you finish, change roles. – Interview your partner with these questions about learning English. Are your answers similar?

Використання інтерактивних підручників дає змогу студентам сформувати не лише навички іншомовного спілкування, але й навчитися слухати, виконувати інструкції, переконувати, керувати власними цілями та досягати їх. Студенти повсякчас залучені у процес виконання завдання, оскільки, щоб набути навичку, потрібно бути щонайбільше активним, ініціативним і водночас дисциплінованим та самоорганізованим, що й вимагає дистанційне навчання.

Висновки. Нові реалії життя спонукають до активного використання дистанційного формату навчання, що передбачає застосування різноманітних

цифрових технологій. Активна взаємодія між викладачем та студентом на дистанційних заняттях з іноземної мови, де викладач виконує роль тьютора, забезпечується за посередництвом інтерактивних підручників й спрямована не лише на досягнення основної мети – вивчення іноземної мови, а й на розвиток «м'яких» навичок.

Виклад навчального матеріалу в інтерактивних підручниках збалансовано поєднаний із цифровою версією, що підвищує ефективність навчального процесу за рахунок посилення пізнавального інтересу, а також сприяє мотивації студентів до самостійності в навчанні.

Увесь контент вищезазначених підручників дає можливість викладачеві вибудувати заняття таким чином, аби навчання відбувалося у парах, групах чи індивідуально для розв'язку проблемних ситуацій, що відтворюють реальні життєві та фахово орієнтовані сценарії, та за допомогою вправ, укладених відповідно до класифікацій інтерактивних технологій (Л. Пироженко та О. Пометун, 2004; Волкова, 2018): дискусійні, діалогічні, ігрові, тренінгові тощо. Пропоновані авторами підручників завдання розвивають навички спрямовані на вирішення проблем; самоуправління; роботу з людьми; використання та розвиток технологій.

Отже, виходячи із вищезазначеного можемо зробити висновок, що інтерактивні підручники заслуговують на увагу та широке використання на занятті з іноземної мови не лише для розвитку усіх видів мовленнєвих та комунікативних компетентностей, вони є ефективним сучасним засобом, який забезпечує формування необхідних майбутньому фахівцеві «м'яких» навичок під час дистанційного навчання зокрема.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у пошуку нових сучасних та ефективних інтерактивних технологій для використання на заняттях з іноземної мови у ЗВО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Діденко, Ж. І. (2021). Формування м'яких навичок у майбутніх менеджерів на заняттях англійської мови в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 35. Т. 2. С. 266-271. Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25866>. [Дата звернення 26.01.22].

Длугунович, Н. (2014). Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ фахівців. *Вісник Хмельницького національного університету*. №6. сс. 239– 242.

Махначова, Н., та Мідляр, А. (2017). «Soft skills» керівника підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. №17. сс. 380–383.

Глазунова, О., Волошина, Т., та Корольчук, В. (2019). Розвиток «soft skills» у майбутніх фахівців з інформаційних технологій: методи, засоби, індикатори оцінювання. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. сс. 93 – 106.

Корнюш, Г. (2020). Формування «м'яких» навичок у студентів закладів вищої освіти в контексті навчання іноземних мов. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі*. Міжпредметні зв'язки, (36), 99-110. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-08>. Режим доступу: https://periodicals.karazin.ua/language_teaching/article/view/15689/14567. [Дата звернення 22.01.22].

Belyaeva, I.G., Samorodova, E.A., Voron, O.V., Zakirova, E.S. (2019). Analysis of Innovative Methods' Effectiveness in Teaching Foreign Languages for Special Purposes Used for the Formation of Future Specialists'. *Professional Competencies. Education Science*. 2019. 9. P. 171–182. Режим доступу : [https://mgimo.ru/upload/iblock/8c4/education-09-00171%20\(1\).pdf](https://mgimo.ru/upload/iblock/8c4/education-09-00171%20(1).pdf). [Дата звернення 28.01.22].

Новак, І. (2021). Інтерактивні методи навчання іноземних мов у закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 32. Т. 1. Сс.121-125. Режим доступу : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/32/part_1/28.pdf. [Дата звернення 26.01.22].

Staroutico. The most demanded soft skills for 2022. 24 November 2021. Режим доступу на: <https://www.staroutico.com/latest-news/top-5-most-in-demand-soft-skills-for-2022/>. [Дата звернення 25.01.22].

Ягоднікова, В. (2009). *Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб.* К.: ДП «Вид. дім «Персонал». 80 с.

Волкова, Н. (2018). *Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник*. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.

Пометун, О. та Пироженко, Л. (2004). *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання*. К., 2004. 192 с.

Галус, О. та Абрамов, О. (2015). Аналіз підручників і посібників для підготовки філологів в університетах Франції. *Педагогічний дискурс*. Випуск 19, 2015. Режим доступу: <http://peddyskurs.kgpa.km.ua/Files/19/9.pdf>. [Дата звернення 22.01.22].

Кравець, О. (2020). Розвиток м'яких навичок засобами іноземної мови за професійним спрямуванням у здобувачів вищої освіти немовних вузів. *Актуальні питання гуманітарних наук*; Вип. 29, т. 2 (С. 241-246). Режим доступу: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/12000>. [Дата звернення 22.01.22].

Брандт, А. (2019). Notes by Green Forest – перший український інтерактивний підручник для вивчення англійської мови. *GREEN FOREST LIFE*. 14.02.2019. URL: <https://greenforest.com.ua/ua/journal/read/notes-by-green-forest-pervyj-ukrainskij-interaktivnyj-uchebnik-dlya-izucheniya-anglijskogo-yazyka/>. [Дата звернення 25.01.22].

REFERENCES

Didenko, Zh. I. (2021). Formuvannya miakyykh navychok u maibutnykh menedzheriv na zaniattiakh anhliiskoi movy v umovakh dystantsiynoho navchannya. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 35. T. 2. S. 266-271. Rezhym dostupu : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25866>. [Data zvernennia 26.01.22].

Dlughunovych, N. (2014). Soft skills yak neobkhidna skladova pidhotovky IT fakhivtsiv. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. №6. ss. 239– 242.

Makhnachova, N., ta Midliar, A. (2017). «Soft skills» kerivnyka pidpriemstva. Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy. №17. ss. 380–383.

Hlazunova, O., Voloshyna, T., ta Korolchuk, V. (2019). Rozvytok «soft skills» u maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinykh tekhnolohii: metody, zasoby, indykatory otsiniuvannya. Vidkryte osvritnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu. 2019. ss. 93 – 106.

Korniush, H. (2020). Formuvannya «miakykh» navychok u studentiv zakladiv vyshchoi osvity v konteksti navchannya inozemnykh mov. Vykladannya mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky, (36), 99-110. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-08>. Rezhym dostupu: https://periodicals.karazin.ua/language_teaching/article/view/15689/14567. [Data zvernennia 22.01.22].

Belyaeva, I.G., Samorodova, E.A., Voron, O.V., Zakirova, E.S. (2019). Analysis of Innovative Methods Effectiveness in Teaching Foreign Languages for Special Purposes Used for the Formation of Future Specialists. Professional Competencies. Education Science. 2019. 9. R. 171–182. Rezhym dostupu : [https://mgimo.ru/upload/iblock/8c4/education-09-00171%20\(1\).pdf](https://mgimo.ru/upload/iblock/8c4/education-09-00171%20(1).pdf). [Data zvernennia 28.01.22].

Novak, I. (2021). Interaktyvni metody navchannya inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity. Innovatsiina pedahohika. Vypusk 32. T. 1. Ss.121-125. Rezhym dostupu : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/32/part_1/28.pdf. [Data zvernennia 26.01.22]. Staroutico. The most demanded soft skills for 2022. 24 November 2021. Rezhym dostupu na: <https://www.staroutico.com/latest-news/top-5-most-in-demand-soft-skills-for-2022/> [Data zvernennia 25.01.22].

Iahodnikova, V. (2009). Interaktyvni formy i metody navchannya u vyshchyi shkoli: navch.-metod. posib. K.: DP «Vyd. dim «Personal». 80 s.

Volkova, N. (2018). Interaktyvni tekhnolohii navchannya u vyshchii shkoli: navchalno-metodychnyi posibnyk. Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelia, 2018. 360 s.

Pometun, O. ta Pyrozhenko, L. (2004). Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannya. K., 2004. 192 s.

Halus, O. ta Abramov, O. (2015). Analiz pidruchnykiv i posibnykiv dlia pidhotovky filolohiv v universytetakh Frantsii. Pedahohichniy diskurs. Vypusk 19, 2015. Rezhym dostupu: <http://peddiskurs.kgpa.km.ua/Files/19/9.pdf>. [Data zvernennia 22.01.22].

Kravets, O. (2020). ozvytok miakykh navychok zasobamy inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam u zdobuvachiv vyshchoi osvity nemovnykh vuziv. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk; Vyp. 29, t. 2 (S. 241-246). Rezhym dostupu: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/12000>. [Data zvernennia 22.01.22].

Brandt, A. (2019). Notes by Green Forest – pershyi ukrainskyi interaktyvnyi pidruchnyk dlia vvychennia anhliiskoi movy. GREEN FOREST LIFE. 14.02.2019. URL: <https://greenforest.com.ua/ua/journal/read/notes-by-green-forest-pervyj-ukrainskij-interaktivnyj-uchebnik-dlya-izucheniya-anglijskogo-yazyka/>. [Data zvernennia 25.01.22].

DEVELOPMENT OF SOFT SKILLS BY MEANS OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES (TEXTBOOKS) IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article deals with the development of «soft» skills in foreign language classes. It has been found that «soft» skills are a set of personal and interpersonal skills necessary to solve professional and general tasks for a successful existence in society. Currently, there is no consensus on the classification of «soft» skills. The relevance of the development of «soft» skills is related to the requirements of employers to the specialist in terms of personal and interpersonal personality traits. According to the latest researches of scientists, in 2022 the most popular «soft skills» are skills aimed at: problem solving; self-management; work with people; use and development of technologies. An interactive learning model is an effective technology for developing «soft» skills in a foreign language class. The interactive learning model is an educational environment organized by a teacher for comfortable interaction with students in order to enhance mental activity and

achieve the goal of the lesson. This learning model involves the use of interactive tools, methods, technologies, particularly interactive textbooks. It is established that learning with interactive textbooks involves individual, pair and group forms of work in the classroom. Textbook exercises correspond to the classification of interactive technologies: dialogues, discussions, games, training, situation analysis exercises that reproduce real life situations, etc. Such tasks develop critical and analytical thinking, creativity, initiative, communication skills during independent work; teach students to formulate, argue and defend their own position. It is proved that interactive textbooks are effective tools that ensure the formation of the «soft» skills, necessary for a modern specialist, in a foreign language class in distance learning in particular.

Key words: soft skills, interactive learning, technologies, methods, interactive textbooks, foreign language, specialists, distance learning.

Valentyna Tryndiuk

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Philology
of Municipal Institution of Higher Education
“Lutsk Pedagogical College” of Volyn Regional Council,
Lutsk, Ukraine
ORCID:0000-0002-8326-3740
e-mail: tryndiuk_va@ukr.net

Alla Martyniuk

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign and Ukrainian Philology
Lutsk National Technical University,
Lutsk, Ukraine
ORCID:0000-0002-5979-3936
e-mail: alla-mart@ukr.net

Alla Hubina

Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign and Ukrainian Philology
Lutsk National Technical University,
Lutsk, Ukraine
ORCID:0000-0002-8966-9581
e-mail: hubinaalla@ukr.net

«Стаття надійшла до редакції __. __.2022р.»